

מסמך עקרונות לבחינה מרחבית של תכניות להקמת מתקנים פוטו-וולטאיים¹ במחוז הצפון

1. מבוא

בכפוף למדיניות ממשלת ישראל והיעדים הלאומיים שהציבה לייצור אנרגיה ממקורות מתחדשים ובכלל זה מאנרגיית השמש, ובהתחייבויות בינ"ל להפחתת פליטות (לועידת פריז, 2015 ואחרות) ולאור תכנית המתאר הארצית למתקנים פוטו-וולטאיים תמ"א 10/ד/10 (להלן: "התמ"א"), מקודמות בעת האחרונה מספר רב של תכניות במחוז צפון.

התמ"א קבעה עקרונות ותנאים להקמת מתקנים פוטו-וולטאיים, ומדרג למיקום מתקנים אלו. התמ"א קבעה במחוז צפון, את נפת גולן כאזור עדיפות להקמת מתקנים פוטו-וולטאיים.

בדומה למיזמים אחרים להפקת אנרגיה ומתקני תשתית, מוגשות תכניות על פני שטחים פתוחים נרחבים שאינם צמודי דופן ליישוב או מיועדים לפיתוח. על כן נדרשת ראייה תכנונית מחוזית כוללת לצמצום פגיעה בשטחים הפתוחים והחקלאיים במחוז.

2. מטרת המסמך

- גיבוש קריטריונים מחוזיים משלימים לתמ"א, לבחינת תכניות למתקנים פוטו-וולטאיים.
- הגדרת סדרי עבודה לבחינת תכניות אלו.

3. הגדרות

שטח פתוח, שטח פתוח ערכי, שטח מיועד לפיתוח - לפי תמ"א 10/ד/10
צמידות דופן, שטח מיועד לבינוי - לפי תמ"א 1 / 35

4. מדיניות המחוז

- א. מסמך העקרונות תואם ומדגיש את עקרונות תמ"א 10/ד/10.
- ב. הועדה המחוזית צפון תומכת בהפקת חשמל מאנרגיה מתחדשת, ממקורות לא מזהמים לרבות מאנרגיית השמש, ומחויבת למדיניות הממשלה. יתרונות ייצור אנרגיה ממקורות מתחדשים ונקיים ידועים וברורים לועדה, ועדיפים על פני שריפת דלק ממקורות פוסילים.
- ג. הועדה לא תתמוך בקידום תכניות להקמת מתקנים פוטו-וולטאיים בשטחים פתוחים ערכיים ובסמיכות לשטחים אלו ובשטחים שיעודם "שטח מוגן מפיתוח" או "שטח לפיתוח מותנה" לפי תמ"מ 9/2, ובהתאמה לשטחים ערכיים בגולן לפי תמ"מ 3 / 2.

¹ מסמך זה מתייחס למתקנים להפקת חשמל באמצעים פוטו-וולטאיים בלבד. ככל שיוגשו תכניות המתבססות על טכנולוגיות אחרות- יבחן הצורך בעידכון המסמך.

ד. היות ומתקנים פוטו-וולטאיים נדרשים לפריסה על שטח נרחב, ומשאב הקרקע הינו משאב יקר ומוגבל, קוראת הועדה ליזמים, רשויות מקומיות, אגודות שיתופיות ואחרים לפעול ולמצות את מכלול האפשרויות העומדות בפניהם בהליכים תכנוניים הפטורים מתכנית (ו/או היתר) על פי התמ"א.

כל תכנית או יוזמה תיבחן לגופה על פי הקריטריונים המפורטים מטה ובשיקול דעת הועדה בהתאם לנסיבות.

4.1 בהתאם להוראות התמ"א תינתן עדיפות למיקום מתקנים פוטו-וולטאיים על פי סדר העדיפויות היורד שלהלן:

תכניות במיקומים אלו תהיינה בעדיפות לקידום:

- א. שטח מיועד לבינוי על פי תכנית מתאר מקומית או מפורטת. **תכניות העונות על קריטריון זה תקבלנה עדיפות גבוהה.**
- ב. שטח המיועד לפיתוח, שהוא צמוד דופן לשטח מיועד לבינוי על פי סעיף א'.
- ג. שטח המיועד לפיתוח.

תכניות במיקומים אלו תהיינה בעדיפות נמוכה לקידום:

- ד. שטח פתוח צמוד דופן לשטח המיועד לבינוי על פי סעיף א'.
- ה. שטח פתוח שהוא צמוד דופן לשטח המיועד לפיתוח.
- ו. שטח פתוח שאינו צמוד דופן, שייעודו על פי תכנית מאושרת למטמנה, מחצבה, או מטרה אחרת, אשר השימוש בו למטרתו המאושרת הסתיים אולם לא ניתן להחזירו לשימוש חקלאי, ובלבד שנבחן מיצוי העתודות בשטח על פי מטרתו המאושרת. במקרים אלו חלה חובת הוכחה מיצוי העתודות על מגיש התכנית.
- ז. בשטח פתוח שאינו צמוד דופן. **תכניות העונות על קריטריון זה תקבלנה עדיפות נמוכה.**

4.2 בנוסף, תינתן עדיפות לתכניות:

- א. הנמנעות מקיטוע של שטחים פתוחים רצופים ומסדרונות אקולוגיים.
- ב. הנמנעות מתפיסת קרקע בעלת ערכיות חקלאית גבוהה.
- ג. המציעות שימוש כפול (פוטו-וולטאי מעל חקלאי) ובכך מצמצמת את צריכת הקרקע.
- ד. בשטח מופר.
- ה. בשטח כלוא בין רצועות תשתית.
- ו. בשטח בעל טופוגרפיה מישורית, שהכשרתו כרוכה בעבודות עפר (חישוף, פילוס, ערום וכו') מינימאליות והשפעתו הנופית שולית.
- ז. הקרובות לרשת החשמל.
- ח. המרוחקות מתופעות טבע ייחודיות, מנוף ייחודי, מאתרי עתיקות ומורשת.
- ט. שנצפותן הינה מצומצמת יחסית מדרכים, מנקודות יישוב, אתרי טיול ונקודות תצפית בסביבתם.

4.3 קריטריונים נוספים לבחינת תכניות:

- א. ביחס לתכניות למתקנים פוטו-וולטאיים נוספים מאושרים או בהליכי תכנון בדגש על היקף השטח, פריסתו וכושר הנשיאה המרחבי.
- ב. שותפות וריכוז יוזמות של מספר יישובים – במידה ומהווה יתרון.
- ג. ממשק, במידה וקיים עם אתרי עתיקות, אתרי מורשת, אתרי ביקור ומסלולי טיול.

5. הליך הגשת התכנית לועדה המחוזית

- 5.1 בהתאם לתמ"א (סעיף 11.4) יתקיים תאום מוקדם לבחירת חלופת מיקום בוועדת משנה לנוף הגליל בהתאם לסדרי עדיפויות המפורטים בתמ"א ובמסמך זה. התכנית תשובץ לדיון ככל הניתן במסגרת דיון מרחבי בו תוצגנה כלל התכניות למתקנים פוטו-וולטאים באותו המרחב.
- 5.2 לקראת הדיון יועבר :

- דוח חלופות, המציג מספר חלופות כולן ישימות מהיבטי גודל, מפנה, נגישות, טופוגרפיה, מסלע, זמינות, קניין וכדומה. יש לבחון ולנסות להציע חלופות בתחום ו/או בצמידות דופן לשטח מיועד לבינוי על פי תכנית מתאר מקומית או מפורטת.
- דו"ח מיצוי פוטנציאל ניצול גגות בתחום הישוב ו/או המרחב הרלוונטי בו מוגשת התכנית. מצ"ב נספח א' – פורמט לדו"ח.
- מסמכים אלו ישלחו לכל חברי וועדת המשנה לנוף הגליל, לפחות שבועיים לפני הדיון.
- 5.3 הועדה תקבע האם לקדם את התכנית ותקבע מהי החלופה הנבחרת לקידום התכנון. הועדה תנמק את החלטתה בהתאם לעקרונות התמ"א ולקריטריונים המופיעים במסמך זה.
- 5.4 תכנית למתקן פוטו-וולטאי תוגש בהתאם לחלופה שנבחרה בדיון בוועדת משנה לנוף הגליל, לבדיקת לשכת התכנון על פי נוהל מבא"ת.
- 5.5 מסמכי התכנית יכללו את כל הנדרש על פי התמ"א ומסמכים נוספים במידה וידרשו.
- 5.6 יצורף אישור בעל הקרקע

6. תוקף תכניות

- הועדה תשקול קביעת מועד לפקיעת תוקפה של תכנית והשבת המצב לקדמותו.

7. עידכון ומעקב

- 7.1 אחת לשנתיים תציג לשכת התכנון בפני הועדה המחוזית מידע ונתונים, בסיוע רשות החשמל והועדות המקומיות, לגבי התפלגות ייצור החשמל מאנרגיות מתחדשות במחוז.
- 7.2 הועדה המחוזית תבחן את הצורך בעדכון מדיניות זו, בהתבסס על הניסיון שייצבר ושינויים ככל שיחולו, ולא יאוחר מ- 5 שנים.